Lausunto
21.4.2021

Eduskunnan ympäristövaliokunta
Pyyntönne kirjallisesta asiantuntijalausunnosta, asia: HE 48/2021 vp

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Kotkamills pitää jakeluvelvoitteen raaka-ainepohjan laajentamista biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin tervetulleena esityksenä, joka parhaimmassa tapauksessa edistää siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja poistaa painetta metsäbiomassan energiakäytöltä. Hallituksen esitys pitää sisällään lukuisia positiivisia kirjauksia, kuten biokaasun huomiointi liikenteessä, RFNBO-polttoaineiden sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen, sekä TEM:n aikomus hakea kansallista poikkeusta Liitteen IX b raaka-aineiden käytölle.

Hallituksen esityksellä pyritään edistämään siirtymää kohti ns. kehittyneitä eli jäte- ja tähdepohjaisia polttoaineita. Tavoite on kannatettava, mikäli sen toimeenpano voidaan toteuttaa siten, ettei biopolttoaineiden raaka-aineeksi ohjaudu sellaisia resursseja, joita olisi mielekkäämpää jalostaa pidemmälle. Kotkamills korostaa, että jäte- ja tähdepohjaisten raaka-aineiden lista, joka pohjautuu uusiutuvan energian direktiivin (RED II) liitteen IX a-osaan, määrittelee jätteeksi ja tähteeksi myös sahanpurun.

Kotkamills on suomalainen metsäteollisuusyhtiö, jonka saha valmistaa ekologisia puutuotteita, paperikone Absorbex®-laminaattipaperia ja kartonkikone muovittomia AEGLE® ja ISLA® -elintarvikekartonkeja. Laminaattipaperin valmistuksessa Kotkamills hyödyntää sahateollisuuden sivuvirtana syntyvää sahanpurua. Sahanpurusta voidaan jalostaa tuotteita, jotka sitovat tehokkaasti hiiltä lastulevyn, kuitulevyn tai, kuten Kotkamillsin tapauksessa, sellun ja siitä valmistettavien jatkojalosteiden muodossa.

Bioenergian kasvattamiseen liittyvät toimet voivat epätarkoituksenmukaisesti toteutettuina vaikeuttaa sahanpurun saatavuutta. Sahanpurun käytön tukeminen uusiutuvien polttonesteiden valmistuksessa voisi johtaa markkinoiden vääristymään ja raaka-aineen ohjautumiseen korkean jalostusasteen tuotteista kohti polttoa.

Suomen sahanpurumäärästä (2017–2018 noin 3,3 miljoonaa kiintokuutiometriä vuodessa) noin 30 prosenttia hyödynnetään hiiltä sitoviin jalosteisiin – valtaosa laminaattipaperiin, jonka valmistusmäärät ovat kasvavia. Loppuosa sahanpurusta, noin 70 prosenttia, päätyy bioenergiaksi joko suoraan polttoon lämpölaitoksissa tai kuivauksen jälkeen puristettuna, esimerkiksi pelletteinä. Käyttämätöntä sahanpurua ei ole ja kilpailu raaka-aineesta kiristyy edelleen erityisesti Etelä-Suomessa.

Kotkamills pyytää ympäristövaliokuntaa kiinnittämään huomiota uusiutuvan energian direktiivin 21. johdantolauseeseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden olisi uusiutuvia energialähteitä kehittäessään otettava huomioon käytettävissä oleva kestävän biomassan tarjonta ja otettava asianmukaisesti huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston

direktiivissä 2008/98/EY vahvistetut kiertotalouden ja jätehierarkian periaatteet. Raaka-aineen tulisi ohjautua korkeimman jalostusarvon ja suurimman ilmastoedun saavuttamiseen. Direktiivin 21. johtolause korostaa, ettei jäsenvaltioiden pitäisi luoda tukijärjestelmiä, jotka ovat ristiriidassa jätteen käsittelyä koskevien tavoitteiden kanssa.

Kotkamills pyytää ympäristövaliokuntaa huomioimaan, ettei hallituksen esityksen tarkoittamattomana seurauksena metsäteollisuuden sivuvirroista valmistettuja, nopeasti hiilidioksidia vapauttavia biopolttoaineita, päädy tukijärjestelmien piiriin hiiltä sitovien käyttökohteiden, kuten sahanpurun kustannuksella.

Ehdotukset

RED II -direktiivi tulee implementoida korkean jalostusasteen metsäteollisuustuotteiden raaka-ainemarkkinoita vääristämättä. Jotta vääristymistä ei tapahtuisi, on huomioitava direktiivin mahdollistama kansallinen liikkumavara niin liikenteen polttoaineiden energiasisällössä kuin sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (CHP). Lisäksi:

- **Biomassojen ylikäyttöä on vältettävä.**

- **Sektori-integraatio ja puhtaiden polttoaineiden tuotanto.** Hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi (CCU ja CCS) tulee integroida osaksi paikallista tuotantoa ja teollisuutta. Sektori-integraatio luo hiilidioksidin talteenoton avulla edellytykset synteettisten polttoaineiden tai esimerkiksi biohiilen resurssitehokkaalle valmistukselle. Osana sektori-integraatiota puhtaan vedyn ja puhtaiden kaasujen tuotantoa ja käyttöä tulee edistää. Paikallinen biokaasutuotanto tulee kytkeä siirtoverkkoihin ja sen käyttöä teollisuudessa tulee tukea.

- **Biokaasutuotanto ja käyttö teollisuudessa.** Biokaasu lisätään jakeluvelvoitteiseen 1.1.2022 alkaen, jolloin sille asetetaan valmistevero. Huolena on, että biokaasun verovapauden poisto vähentää sen kilpailukykyä suhteessa maakaasuun, jolloin kannusteet biokaasun käytölle ja kotimaiselle tuotannolle vähenevät.

- **Verokohtelu.** Kivihiilen alasajon ja turpeen verotuksen nousun seurauksena muihin energiantuotantomuotoihin kohdistuu kasvavaa painetta. Jotta paine ei kohdistu pelkästään puun polttoon, on huomioitava kaasumaisten energiatuotantomuotojen porrasteinen verokohtelu siirryttäessä kohti vetytaloutta.

- **Puun polttamisen tulisi olla aidosti viimesijainen vaihtoehto.** Hallitusohjelman mukaan ”On pidettävä huolta siitä, ettei ainespuuta ohjaudu polttoon”. Kotkamillsille sahanpuru on nimenomaan ainespuuta ja Suomen sahanpurusta päätyy tällä hetkellä polttoon noin 70% . Puun päätymistä korkean jalostusasteen omaaviin, tehokkaasti hiiltä sitoviin ja ekologisesti kestäviin tuotteisiin tulee edistää esimerkiksi puun polttoa verottamalla.

Markku Hämäläinen, toimitusjohtaja, Kotkamills Oy

Tytäryhtiöt Kotkamills Absorbex Oy ja Kotkamills Wood Oy